

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

-

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

Lainsäädännön yhteensovittamisessa on vieläkin suuria haasteita. Sääntely on ollut tähän asti tiedonhallinnan osalta hyvin pirstaleista ja EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulo lisää paineita tietohallinnon, asiakirjahallinnon ja henkilötietojen käsittelyn tulkinnoista.

Osaksi käsitteissä on ristiriitaisia näkemyksiä toisensa poissulkevien säädösten vuoksi, varsinkin kun on kyse näiden käsitteiden soveltamisesta toimintaan.

Tietohallinto määritellään usein itsenäiseksi käsitteeksi, jolla ei tunnu olevan yhteyksiä asiakirjahallintoon. Kuntalaki määrää kuitenkin asiakirjahallinnon järjestämisestä. Asiakirjahallinnolla on nykyisin selkeä rooli hyvän tiedonhallintatavan toteutuksessa.

Tietohallinto on mm. määritelty siten, että sen tehtävänä on luoda ulkoiset puitteet ja edellytykset organisaation tiedonhallinnalle. Tällä tarkoitetaan tiedonhallinnan välineiden tuottamista ja niistä huolehtimista sekä tiedonhallintaan liittyvien palveluvälineiden kehittämistä. Tietohallinto voisi määrittynä asiakirjahallintoa vastaavaksi käsitteeksi, jos tiedonhallinnan prosessit ja metatiedot otetaan huomioon tietohallinnon toiminnoissa.

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

Säädöspohjan ei pitäisi ohjata päällekkäisiin ohjeistuksiin siten, että samat kuvaukset ja metatiedot määritellään monessa yhteydessä ja muodossa (tietojärjestelmä-, rekisteriselosteet, TOS). Olisi järkevämpää luoda tietoteknisin menetelmin kuvauksia suoraan esim. tiedonohjaussuunnitelman metatiedoista.

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvallisuus

Valtionhallinnossa tietoturvallisuuteen liittyvät määritykset ja käytännöt ovat tällä hetkellä selkeästi säädeltyjä. Kunnille tämä tulee käytäntöön vasta nyt. Tietoturvallisuudesta on myös kunnissa valmisteltu ohjeita, mutta luokitusvaatimuksia ei ole ollut. Kuitenkin on tarpeellista, että tietoturva myös luokitellaan. Tiedonhallinnan lakiuudistus luo myös uusia haasteita yhteisten rajapintojen vuoksi.

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

Julkisuuslain mukainen määritys, viranomaisen asiakirja on sovelias käsite julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyyn. Asiakirjan muoto voi vaihdella työryhmän raportissa määritellyillä tavoilla.

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden näkökulmasta työryhmän ehdotus rajapintakuvausten määrittelyn pakollisuudesta on tehokasta tiedonhallintaa silloin, kun säännönmukaisesti hyödynnetään tietojärjestelmän sisältämien tietovarantojen tietoja useassa viranomaisessa, ja kun salassapidon vaatimukset on otettu huomioon hallitusti tiedonhallintaprosessien keinoin. Sellainen käytäntö palvelee tehokkaasti kaikkia viranomaistoimintoja. Julkisten toimijoiden on myös sitouduttava määrämuotoiseen semanttiseen käsitteistöön.

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

Julkisuuslaissa sovelletaan yleisellä tasolla melko kattavasti tietojen julkisuudesta/salassapidosta. Erityislainsäädännössä voi tulla ristiriitaisia tulkintoja moninkertaisen sääntelyn johdosta.

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

Tiedonsaantiin liittyviä käytäntöjä olisi tarpeellista selkiyttää, koska tietopyynnön käsittely on usein hyvin mutkikas prosessi. Joissain tapauksissa kahden viikon määräaika on aivan liian lyhyt; myöskään takarajana kuukausi ei aina riitä, kun tietoja joudutaan etsimään eri kohteista, ja toteutetaan salassa pidettävien tietojen poistamista ja tietojen tallentamiseen/kopioimiseen/lähtettämiseen liittyviä konkreettisia toimia. Sääntelyllä pitäisi luoda todellisuutta vastaava luokitus tietopyyntöjen käsittelymekanismeista. Myös maksuperusteet määräytyisivät näiden luokittelujen mukaisesti. Tietotekniset edellytykset on tietysti otettava huomioon tehostavina tekijöinä, jotka vähentäisivät maksujen perimistarvetta.

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

Viranomaisen tietojen käsittely olisi pohjaututtava tiedonohjaus- /tiedonhallintasuunnitelmaan, jolla voidaan toteuttaa tiedon elinkaaren mukaista määrittelyä prosesseja ja metatietoja kuvaamalla. Henkilötietojen käsittelyn osalta olisi huolehdittava tiedon käyttötarkoituksen mukaisesta säilyttämisestä. Henkilötietoja pitäisi säilyttää vain tiedon elinkaaren edellyttämän ajan. Tietysti

tieteelliseen ja tutkimukselliseen tarkoitukseen liittyvä asiakirjojen arkistointi olisi toteutettava poistamalla/muuntamalla yksilöivät tiedot tietokannoissa.

Pysyvän säilyttämisen ja arkistoinnin keskinäistä suhdetta olisi syytä täsmentää.

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

Tietoarkkitehtuuria ja tiedonhallintaa koskeva sääntely vaatii yhdenmukaisuutta. Esimerkiksi tiedonohjaussuunnitelmien ja kokonaisarkkitehtuurikuvausten välinen suhde vaatii nykyistä tarkempaa määrittelyä. Kokonaisarkkitehtuurissa olisi otettava huomioon tiedonhallinnan vaatimukset ja tiedon eheyden ja saatavuuden varmistaminen toimintälähtöisesti.

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

-

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

Tiedonhallinnan periaatteet varsinkin tietohallinnossa/asiakirjahallinnossa selkiytyy organisaatiossamme.

Taloudelliset vaikutukset

Viranomaisten yhteiset rajapinnat tehostavat toimintaa ja siten pienentävät yksittäisen organisaation kustannuksia

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Selkiyttää prosessien kuvaamistarvetta ja siten tehostaa toimintaa.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yhdenmukainen toiminta tiivistää yhteiskunnan osa-alueita keskittävästi.

Pohjoisvirta Merja
Jämsän kaupunki